

14-01-22

Komende week wordt bepalend voor de bouw, want RIVM maakt nieuwe stikstofberekening

Redactie Stadszaken

Aerius, het online rekeninstrument van het RIVM om bij vergunningverlening de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te berekenen, wordt vanaf donderdag geactualiseerd. Op 20 januari staat het instrument met de updates online, waarna het raadzaam is om lopende bouwplannen opnieuw te testen op stikstofdepositie. Voor bouwplannen met veel verkeersuitbreiding wordt het erop of eronder.

Oorspronkelijk zou de update één dag duren, maar vanwege 'veiligheidsmaatregelen die het RIVM recent moest nemen' is de stikstofcalculator vanaf 13 januari een hele week niet beschikbaar, liet het RIVM donderdag weten.

De update bevat een aantal belangrijke wijzigingen, zoals bredere metingen en de 25-kilometergrens. Dat laatste is een besluit van het kabinet van vorige zomer op advies van het RIVM en TNO. Hiermee geldt voor alle emissiebronnen een maximale rekenafstand van 25 kilometer. Voorbij deze grens is de uitstoot vaak zeer gering, waardoor het voor initiatiefnemers nu lastig is om hier maatregelen voor te treffen. Eerst gold alleen een 5-kilometergrens voor uitstoot door wegverkeer, en geen regeling voor andere bronnen, zoals veestallen en scheepvaart.

Henk van Ziel, senior adviseur [stikstof](#) en wetgeving bij adviesbureau Bureau Waardenburg, is positief over de verwachte update. 'Door toevoeging van meer data en de invoering van de 25-kilometerregeling kunnen we beter en makkelijker meten. Daarmee gaat ook de vergunningverlening voor het onderdeel verkeer vlotter werken.'

Volgens Friso de Zeeuw, emeritus-hoogleraar gebiedsontwikkeling, zijn het vooral de grote bouwplannen met verkeersaanrekkende die vrezen voor de nieuwe berekeningen. 'In het Zuid-Hollandse Valkenburg staan duizenden woningen gepland op een voormalig marinevliegkamp. Met de bredere metingen wordt het spannend of dit goedkeuring krijgt.'

Als dit niet het geval is zullen de planmakers volgens De Zeeuw op zoek moeten naar compensatiemogelijkheden. Dat kan middels saldering (het overnemen van stikstofruimte van een ander bedrijf) of middels compensatie vanuit de provincie.

De Zeeuw en Van Ziel nemen aan dat veel bouwplannen al even 'on hold' staan vanwege de Aerius-update. Omdat bij het gros van de bouwprojecten nog geen kilometergrens te pas

kwam aan de depositieberekening, klinkt het alsof de 25-kilometergrens het scangebied beperkt. Maar in de praktijk is dat om twee redenen vaak niet het geval, aldus de experts. Aan de ene kant omdat er maar weinig gebieden zijn waar een stikstofgevoelig natuurgebied verder dan 25 kilometer van de projectlocatie vandaan ligt, en aan de andere kant omdat bijna alle bouwplannen ook infraplannen bevatten, waar al de 5-kilometergrens gold.

Grote update

Bij de update wordt niet alleen de 25-kilometergrens toegevoegd. De gegevens over emissiebronnen, habitattypen en rekenmodellen worden geactualiseerd. Verder voegt de update de meest recente data over emissies en deposities en data van het Planbureau voor de Leefomgeving, TNO en de WUR toe, wat effect heeft op de berekeningen van de Calculator. Ook de Aerius Monitor, het bijbehorend instrument dat informatie geeft over de huidige en verwachte stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden, krijgt een update.

Voor vier locaties in Nederland betekent de nieuwe ‘afkapgrens’ wel dat er geen Natuurbeschermingswetvergunning meer nodig is, omdat de kwetsbare hexagonen voorbij deze 25 kilometer liggen. In een recente Kamerbrief liet toenmalig demissionair minister Schouten weten dat deze gebieden formeel niet vergunningsvrij zijn. Of vergunningverlening hier in de praktijk ook gevraagd zal worden, zal nog moeten blijken, laten De Zeeuw en Van Ziel weten.

Kritiek

Sinds de lancering van Aerius hebben deskundigen kritiek op het systeem. In 2020 concludeerde het adviescollege Meten en Berekenen Stikstof (de commissie-Hordijk) het instrument als 'te verbeteren' bij het verlenen van projectvergunningen. Nieuwswebsite Boerenbusiness meldde dinsdag dat hoge beleidsambtenaren van diverse departementen kritiek van de commissie-Hordijk over het stikstofbeleid hebben geschraapt uit een studie van ABDTOPConsult, een opdracht van het ministerie BZK.

Volgens de kritiek zijn sommige berekeningen onnauwkeurig, is er gebrek aan satellietdata, en ontbreken modellenensembles. Verder twijfelt de commissie aan de geschiktheid van Aerius als rekeninstrument om te voldoen aan de Europese doelstellingen van de habitat- en vogelrichtlijn. Ook constateren critici dat Aerius niet is gevalideerd met actuele metingen.

Ondanks de kritiek hield voormalig landbouwminister Carola Schouten vast aan Aerius omdat dit het enige praktische, beschikbare en juridisch houdbare systeem is. Wel zette ze een verbeterproces in gang – onder meer met meer meetpunten – om Aerius verder door te ontwikkelen.

De nieuwe versie van Aerius krijgt wellicht een staartje. De Raad van State doet dit jaar een uitspraak over de nieuwe rekengrens. Die gaat over één project, de A12/A15 verbreding. Het oordeel van de Raad bepaalt of de motivatie van de minister voor het gebruiken van deze nieuwe afstandsgrens hier, en bij alle andere projecten juridisch standhoudt.